
RAZGOVOR S HRVATSKIM GLAZBENIKOM
JOSIPOM MIROŠEVIĆEM

UDK: 78.071 : 929(047.53)Mirošević, J.

S UGLEDNIM SPLITSKIM GLAZBENIM PEDAGOGOM, PRODEKANOM UMJETNIČKE AKADEMIJE, SVEUČILIŠTA U SPLITU, A POVODOM NJEGOVA 65. ROĐENDANA, RAZGOVARAO JE GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK "BAŠČINSKIH GLASA" DR. NIKOLA BUBLE

N.B: *Gospodine profesore, molim Vaš sažeti životopis.*

J.M: Kratko, telegrafski. Rođen sam 1933. godine u Štipu gdje mi je otac stjecajem životnih okolnosti službovao. Po nacionalnosti sam Hrvat. Školovao sam se u Sisku, Splitu i Zagrebu. U Sisku sam pohađao osnovnu školu, u Splitu gimnaziju i muzičku školu, a u Zagrebu sam završio Muzičku akademiju.

Po završetku Akademije vratio sam se u Split i tu sam iste godine postavljen za profesora u srednjoj muzičkoj školi. Predavao sam Solfeggio, Teoriju glazbe, Harmoniju, Kontrapunkt i Metodiku glazbenog odgoja. Godine 1958. započinjte radom Katedra za glazbeni odgoj pri Višoj pedagoškoj školi te sam pozvan kao honorarni nastavnik za predmete Solfeggio i Kontrapunkt; 1961. godine prelazim u stalni radni odnos na Pedagošku akademiju u čijem radu aktivno sudjelujem i kao nastavnik i kao pročelnik Zavoda za glazbu. U cjelokupnoj svojoj daljnjoj radnoj aktivnosti bio sam usmjeren prema stvaranju što boljih uvjeta za razvoj višeg, odnosno visokog glazbenog obrazovanja u Splitu. Tako sam bio jedan od pokretača svih akcija vezanih uz stasanje Odjela za Glazbenu umjetnost, Umjetničku akademiju, Sveučilišta u Splitu, utemeljene 1997. godine.

Moja nastavnička aktivnost na katedri za Glazbu od njezina osnutka do danas vezana je uz teoretske predmete: Solfeggio, Harmoniju, Kontrapunkt i Metodiku glazbenog odgoja.

Izvan svojih redovnih nastavničkih dužnosti na Fakultetu i Akademiji veoma sam aktivan društveno-kulturni djelatnik. U glazbenoj kulturi Splita sam prisutan kao suradnik Radio-Splita, Radio-Zagreba, Slobodne Dalmacije, Nedjeljne Dalmacije, Vjesnika, Večernjeg lista, časopisa Kulturna baština i Hrvatska obzorja. Bio sam aktivan u radu javnih tribina Narodnog i Radničkog sveučilišta, objavio sam do sada nekoliko

stotina napisa iz kulturno-glazbenog života Splita. Pišem i objavljujem i opsežnije radove, skladam, a između ostalog mi je objavljen i priručnik iz Solfeggia.

Bio sam član kazališnog savjeta i plenuma ondašnje Kulturno-prosvjetne zajednice Općine Split. Jedan sam od pokretača i osnivača, te prvi predsjednik Muzičke omladine Splita / od 1969. do 1971. g.) Bio sam vanjski suradnik nekadašnjeg Zavoda za školstvo Kotara Split. Dugo sam vremena bio član Odbora Splitskog ljeta, a 1970. godine sam uz to bio i glazbeni selektor ove renomirane glazbeno-scenske manifestacije. Jedan sam od osnivača Festivala zabavne glazbe "Split", a od 1972. do 1988. g. sam bio umjetnički direktor ove manifestacije. Član sam mnogih selekcionih komisija za ocjenu amaterskih i profesionalnih postignuća na glazbenom području. Dobitnik sam (1980.) prestižne Estradne nagrade. Od 1991. do 1993. godine sam bio član žirija "Slobodne Dalmacije" za dodjelu nagrada iz područja kulture. Od 1996. godine član sam Upravnog vijeća Sveučilišta u Splitu. 1997. godine sam izabran za prvog prodekana Odjela za glazbenu umjetnost Umjetničke akademije u Splitu.

NB: *Rođeni ste u Štipu, Makedoniji?*

JM: Kako rekoh, stjecanjem životnih prilika. Otac vojni glazbenik, trubač, "prekomandovan" je u štipski garnizon, u tamošnju vojnu glazbu. Tamo se rodi ljubav, susret s mojom majkom, i eto mene u Štipu.

NB: *Dakle, potječete iz glazbene obitelji?*

JM: Da, veza je očito - otac glazbenik, Velolučanin, trubač u vojnim glazbama Štipa, Siska i Splita, poslije prvi trubač u orkestru splitskog HNK i honorarni nastavnik trube u splitskoj muzičkoj školi. S njim sam i ja bio neprekidno u glazbi, jer me je otac podučavao harmoniku i dao prve poduke vezane uz glazbu..

NB: *Velolučanin ste? Podrijetlom ili srcem?*

JM: Neće, nadam se zvučati patetično ako rečem - srcem. Sigurno ipak te veze s genima nisu tek tlapnja dokonih. Ne mogu se tek tako lako izbrisati. Nažalost, životni put me odvodio od Luke i tamo sam ipak bio daleko manje nego li sam to želio biti.

NB: *Studij glazbe ste završili u Zagrebu. Je li koji od Vaših profesora bitno utjecao na oblikovanje Vašeg glazbenog svijeta?*

JM: Svi su moji nastavnici, svaki na svoj način, zdušno narađivali sebe u oblikovanju moje ličnosti. Krenemo li od početka, prvo je u glazbenoj školi izuzetno veliku ulogu u mom stasanju imala profesorica Ena Iveta-Grisogono koja me je pripremala da na zagrebačkoj Akademiji nastavim kao klavirista. Taj dio školovanja je išao, rekao bih, na ho-ruk.

Nižu glazbenu školu završio sam u dvije godine, a zatim I i II srednje u jednoj i konačno gradivo III i IV srednje u narednoj godini. Trebao sam nastaviti na Akademiji kao klavirist kod prof. Felleri; on me je slušao i prihvatio moju želju da kod njega nastavim. Ali, eto, u zadnjem trenutku, pred sam prijemni ispit odlučih krenuti drugim smjerom i upišem teoretski odjel. Na Akademiji sam imao sreću s vrsnim profesorima i oni su nesumnjivo, mislim, mnogo učinili u trasiranju mog životnog puta i na tome im hvala. Ali, ipak najveći je utjecaj na mene je ugradila profesorica Eli Bašić, a ona mi nije bila profesorica na Akademiji, već sam je kao srednjoškolsku nastavnicu upoznao tek na kraju studija kada sam poslan na hospitacije po srednjim glazbenim školama.

NB: *Kada i koliko dugo ste radili u splitskoj Glazbenoj školi Josipa Hatzea?*

JM: Kratko. Od 1957-1961. godine, dakle 4 godine, što u radnom vijeku baš i nije puno. A iskustvo koje sam sticao kroz te četiri godine mislim da je nenadoknadivo. Toliko se mnogo toga nauči s djecom, toliko toga čovjek dobije da je to zapravo nemjerljivo. Ono što upijamo u školskim klupama, izrastanjem i sazrijevanjem od malih nogu do studentskih dan, a tek su okvirne naznake koje se oblikuju u radu da bi vremenom prerasle u kvalitetu oformljene ličnosti, ukoliko možemo uopće govoriti o oformljenoj ličnosti u radnom vijeku u kojem zapravo neprekidno učimo i neprekidno stičemo nova iskustva i na taj način gradimo svoju osobnost.

Sjećam se tih dana u glazbenoj školi, nas mladih nastavnika. Život i posao nas je bacio u vrtloge nepredvidivih situacija, rješavali smo ih promptno, a onda čekali rezultate. Često smo na kraju bili zadovoljni, a promašaji su pekli i nastojali smo ih više ne počinuti. Vodio je tada školu prof. Milo Asić, čovjek pun entuzijazma, velikih radnih sposobnosti široke interesne sfere, izvrstan organizator; čovjek koji je znao osjetiti pravu stvar i prave ljude. Na nama je bilo da radimo, a na njemu da nam omogući taj rad, da nam stvori uvjete, optimalne za Split tog vremena. Zahvaljujući njemu mogao sam ne prihvatiti stereotipe, a to mi je u mladenačkom žaru i te kako mnogo značilo. Šteta je što se Asić u Splitu prekratko zadržao i njegovim odlaskom mislim da je grad mnogo izgubio.

NB: *Impresije iz tih dana?*

JM: Utisci su, spomenuh, brojni i raznoliki. Rekao sam već da je divno pratiti rast djece u glazbi, njihovo oduševljenje, primanje i davanje. Nemirni su to dani bili kada sam sve želio mijenjati, kada se ni sa čim nismo mirili, kada smo mislili da je cijeli svijet naš i na nama da ga formiramo! E, da je na toliku energiju bilo iskustva, onog pravog životnog iskustva

- gdje bi nam bio kraj!? Nastavnici, generacijski bliski, uvijek su kao i danas, imali dovoljno dodirnih točaka koje podstiču na rasprave, dogovore, usporedbe, izmjenjivanje iskustva. Nije se mogao dogoditi neki seminar a da nismo bili prisutni, neprekidno željni novih spoznaja, saznanja, usporedbi, traženja odgovora na svakodnevna pitanja koja bismo nalazili u praksi. Živo je, doista živo bilo. A najljepši trenuci su bili one divne reakcije djece koja, recimo, nakon sata intenzivnog rada na solfeggiu, (znamo koliko djeca ljube taj "dosadan" predmet), dakle nakon sata razigrane mašte, vježbanja i "tesanja" pitaju - a kada ćemo učiti? Ili - zar je već gotov sat? Onda znaš da nisi uzalud trošio vrijeme i da si dobio ono što si želio. Ili ono vječno upitno ocjenjivanje, kada svatko sebe ocjenjuje i nikada ne precjenjuje svoje sposobnosti niti pokušava popraviti dojam koji inače stiže cijeli razred. Sve su obveze bile dio radosne svakodnevice i nikada nisam osjetio da je bilo koji zadatak pao na neplodno tlo. Mislim da su mi to bili naj sretniji radni dani i često se njih s nostalgijom prisjećam.

NB: *Na prvom mjestu Vašeg bavljenja glazbom je zasigurno glazbena pedagogija. Ima li za to posebnog razloga?*

JM: Počeo sam kao glazbeni pedagog i eto završavam svoj radni vijek prvenstveno kao glazbeni pedagog. Razlog? Rekao sam ranije - razlog su djeca, kasnije studenti, uzajamnost darivanja, davanja i primanja, osjećaj da formiraš ličnost i da su rezultati vidljivi. Jednostavno - stvaras čovjeka u profesionalnom smislu, želiš ga osposobiti za život i kada u tome uspijem, sretan sam jer spoznam da nije bilo uzalud. S druge strane, zahvaljujući profesorici Bašić otkrio sam da imam tu "pedagošku" žicu pa mi taj rad nikada nije predstavljao opterećenje već radost.

NB: *Je li glazbena pedagogija neka posebna mudrost? Je li se dovoljno roditi talentiran, ili se može od svakog glazbenika "stvoriti" pedagog?*

JM: Kao što svako naše područje treba i upornosti i mudrosti i naklonosti i nadarenosti, tako i za glazbenu pedagogiju sve to isto treba. Čak bih rekao da veoma često treba svega toga u pojačanoj dozi, a kako se na žalost najčešće ili veoma često to ne događa u praksi imamo veoma tužno stanje s glazbenim pedagogima ili točnije - imamo veoma malo pravih, rasnih, vrsnih glazbenih pedagoga koji su kreativci, kojima je svaki sat neponovljivi doživljaj, koji će potpuno zaokupiti slušatelja i izvući iz njega maksimum. A kako je to izuzetno teško i zahtjevno, onda je nerijetko glazbena pedagogija nužno zlo za preživljavanje, a pravi se sadržaji traže izvan nje. Šteta!

NB: *Vaša suradnja s nedavno preminulom profesoricom gospođom Elly Bašić bila je primjerna. Koje su posljedice te veze općenito, te posebno glede njezine Funkcionalne metode?*

JM: Ako sam od nekog mnogo učio i vjerujem naučio onda moram na prvo mjesto staviti ulogu profesorice Eli Bašić. Bila je ona neiscrpan rudnik novih saznanja, osoba daleko pred svojim vremenom. Danas, nakon toliko godina mnogi otkrivaju što-šta što je ona već odavno zagovarala i postavila. Moram priznati da je profesoricu Bašić bilo izuzetno teško slijediti. Hramao sam za njom i nastojao joj dati ljudsku i profesionalnu podršku, što, valja priznati, nije bilo baš lako jer sam automatski zbog toga od kolega često bio proskribiran. No, na to se ne treba osvrnati. Gradili smo zajedno Udruženje funkcionalaca, čiji sam prvi predsjednik bio, susretali se i zajedno radili na seminarima, promovirali ideje Funkcionalne muzičke pedagogije. Mogu slobodno reći da sam tu istu pedagogiju uveo u Dalmaciju i ona je dugo vremena bila najčešće korištena metoda na ovim područjima. Stoga nije niti pretjerano reći da je preko mojih nastojanja Eli Bašić bila vrlo intenzivno prisutna u ovoj regiji i da je Dalmacija isijavala njezine ideje na najdjelotvorniji način.

Posljedica veza s prof. Bašić je i vječna radoznalost, težnja ka novom, prihvaćanje novih glazbenih svjetonazora koji su oprečni tradiciji i ustaljenoj praksi. A sve u znaku glazbe i usvajanju glazbenih spoznaja neposredno, spontano i doživljajno. I - ne mirenje sa zasadama koje su stavljale glazbu na pijadestal neprikosnovenosti, a ona bi trebala biti svojina svih podjednako i intenzivno. Otuda i njezina maksima - ne neko dijete nego svako dijete ima pravo na glazbu, što smo u praksi nastojali što djelotvornije provoditi. Velika je to žena bila i nadam se da će se to konačno spoznati. Nikada nije kasno.

NB: *Vaš rad je uglavnom vezan uz više i visoko glazbeno školstvo u Splitu. Koliki je Vaš udio u hodu i razvitku visokog glazbenog učilišta od prvih dana do današnje Umjetničke akademije?*

JM: Dugo je vremena u Splitu tinjala želja za sveobuhvatnijim odgajanjem mladih. No, uvijek se sve spotalo na kadrovima. Želje i mogućnosti su išli u raskoraku. To se konačno osjetilo i u činjenici da je od 1945. godine u Splitu djelovala Viša pedagoška škola, ali i pored svih nastojanja nikako se nije mogla pokrenuti i katedra za glazbeni odgoj. No, zahvaljujući upornosti, prvenstveno Mile Asića, počelo se i o tome ozbiljno razmišljati tako da, čini mi se, 1958. godine započinje radom katedra za glazbu pri Višoj pedagoškoj školi.

Stjecajem okolnosti i permanentno uključivanje u glazbeno-kulturnu svakodnevicu Splita, a uz to, jasno, intenzivan pedagoški rad u kojem sam, mislim imao nesumnjive rezultate, česti kontakti s javnošću kroz Tribinu Narodnog sveučilišta - razumljivo je vodilo prema brojnim kombinacijama u koje su me uključivali. U takvoj konstelaciji životnih

zbivanja računalo se na mene i kod otvaranja Glazbenog odgoja pri Višoj pedagoškoj školi. Naime, činjenica da je u Splitu bilo premalo glazbenih teoretičara, pogotovo premalo onih agresivnih i ambicioznijih, doveli su me u vezu s novoosnovanom katedrom i tako sam se našao u društvu s profesoricom Mirom Šibenik, koja je jedina bila od samog početka rada katedre u stalnom radnom odnosu na VPŠ, s Milom Asićem koji je tada bio direktor Glazbene škole i Silvija Bombardellija koji se kao i ja uključio kratko vrijeme kao vanjski suradnik. Eto tu počinje moj profesionalni interes za više glazbeno školstvo, a posebno se intenzivira od 1961. godine kada prelazim na VPŠ u stalni radni odnos. I tako sam zapravo ušao u centar svih ili gotovo svih daljnjih projekcija oko razvijanja, traženja puta, stagnacije ali i napretka u razvoj visokog učilišta glazbene orijentacije sve do trenutka konačnog kreiranja Odjela za glazbenu umjetnost pri Umjetničkoj akademiji u Splitu koji počinje radom 1997. godine. Time su oživotvorene sve moje težnje, napori i pritažene želje. Jasno, nije to palo s neba. Trebalo je stvoriti uvjete - kadrovske, prostorne i materijalne - da bi takva jedna visoka školska ustanova profunkcionirala. Očito su se u tom trenutku poklopili najoptimalniji uvjeti za stasanje nove Akademije, s jedne strane na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih znanosti i odgojnih područja s nastavnom jezgrom Zavoda glazbene kulture, a s druge strane na Dislociranom studiju Muzičke akademije u Zagrebu s odsjecima za glasovir, violinu, gitaru i pjevanje koja u dotadašnjoj organizacijskoj shemi više nije mogla optimalno funkcionirati. Sve to dolazi u vrijeme reforme visokog školstva i mi u neku ruku prejudiciramo određena rješenja. No, ne smijemo zaboraviti da su nastajanjem nove Hrvatske države, a nametnuti i novi uvjeti za naše stasanje, jer je odjednom sav teret visokoškolske edukacije mladih pao na teret ugledne zagrebačke Muzičke akademije, a bilo je iluzorno očekivati da će to ona sama moći obaviti. Tako se, eto, sve skupilo u jednom, a mi smo očito vremenom postali dovoljno dobro ekipirani da možemo prerasti u Akademiju i zadovoljiti zahtjevima visokog školstva.

NB: *Kakva je, po Vašem mišljenju, budućnost Odjela za glazbenu umjetnost, Umjetničke akademije u Splitu?*

JM: Vjerujem u ovaj Odjel i raduje me njegova budućnost. Živimo na pravom rasadniku nadarenih i to su sigurno resursi koji mu osiguravaju bolje sutra. Treba još steći povjerenje okoline prema ovoj mladoj Akademiji, mora se sredina saživjeti s njom kao što se Akademija ugrađuje u sredinu pa je otuda i toliko optimizma za rast ove institucije.

NB: *Jeste li zadovoljni stručnim kadrom na Umjetničkoj akademiji? Previdate li score radnje u tom smislu?*

JM: Mislim da smo Umjetničku akademiju gradili na kadrovima s odgovarajućim referencama, bilo znanstvenim ili umjetničkim, da se oslanjamo na kvalitetne ljude koji su intenzivno prisutni u kulturnom i glazbenom životu, koji su veoma odgovorni prema poslu koji obavljaju i koji svim silama nastoje podržati, dignuti i razvijati ovu instituciju. Mlada smo ustanova ali i ustanova s vidljivim rezultatima i mislim da smo mnogo više napravili od predviđanja najvećih optimista. Stoga i vjerujem u daljnji razvoj ove Akademije, a unutar nje i Odjela za glazbenu umjetnost. Upravo zbog toga ne mislimo na ovome stati. Mislim tu na širenje instrumentalnih odsjeka s flautom, klarinetom i violončelom i konačno s otvaranjem teoretskog odsjeka bez kojeg je jedan ovakav Odjel nezamisliv. Kako vidite velike su još radnje pred nama i jako mnogo prostora ima za razvoj ove mlade i po meni perspektivne ustanove. A uz to, nadam se, da će i sredina sve intenzivnije živjeti s nama, jer, konačno, kako rekoh, egzistiramo na pravom rasadniku talenata pa bi nam priliv iz tako bogate baze trebao osigurati kvalitetne pomake relevantnog značaja.

NB: *Bavili ste se glazbenom kritikom. Što ste htjeli: popularnost, ozbiljniji tretman glazbe, zahvalniji položaj stručnjaka u društvu ...?*

JM: Bila je to u neku ruku prisila i samodisciplina. Da li ste se ikada pitali koga najrijeđe vidite na glazbenim priredbama, koncertima, operi? Glazbenike! Apsurdno, ali tako je. Vjerojatno se kod nekih uvriježilo mišljenje da se s diplomom dobije sve, a zapravo život tek počinje. Svaki koncert, svaka priredba oštri osjete, uvijek se nešto novo spoznaje, uči, gradi. A uvijek postoji neki razlog da se čovjek opusti. Te danas mi se ne ide, danas je kiša, bura, nevrjeme i navika se gubi, ispadate iz kolo-tečine. Svjestan toga prihvatio sam se kritike da mi ne dozvoli opuštanje, da budem uvijek prisutan, da obogatim iskustva. I tako sam na tom uzastojao preko 30 godina, išao s priredbe na priredbu i intenzivno živio s glazbom koliko god se to u ovoj našoj sredini moglo. Na taj sam način zadržao svoju radoznalost i to mi se ni sa čim ne da nadoknaditi. Evo, to je pravi razlog mog bavljenja kritikom, možda profano, ali istinito.

NB: *Kakvo je današnje stanje glede glazbene kritike na stranicama onih istih dnevnih izdanja za koje ste i Vi nekada pisali?*

JM: Na to pitanje mi je nemoguće dati objektivni odgovor pored sveg poštovanja prema radu mojih kolega. U svakoj se kritici iznosi osobni stav kritičara. Nema smisla umišljati neki objektivitet. Kritičar je čovjek koji kroz duže ili kraće razdoblje svog rada izgrađuje neke odnose prema onome što sluša uz dobru dozu afiniteta ili animoziteta prema nekim

područjima ili prema nekom izričaju. Zabluda je vjerovati da su ti parametri opći, jedinstveni i jedini. Okviri su neupitni, isto tako tradicijom potvrđene vrijednosti, zanat, tehnička spremnost, korektno iščitavanje notnog teksta, uopće korektnost prema glazbenom predlošku koji se izvodi. Sve drugo, estetsko-interpretativne vrijednosti, odnos prema njima i krajnji rezultat - uvijek su, mislim, stvar osobne prosudbe, dakle osobni stav koji je opet podložan čitavom nizu okolnosti, vanjskih i unutarnjih utjecaja i čimbenika. Tu ne bi trebalo biti mjesta naklonostima ili animozitetima, tome se, a moram priznati, teško othrvati, no ukoliko se ne može, onda je bolje ne latiti se tog posla. U mom slučaju sam nastojao biti pošten, imajući dužno poštovanje prema ponuđenom, štujući napore izvađača. A ono o čemu pišem se uklapa ili ne uklapa u neke zasade koje su se u mojoj glavi vremenom iskristalizirale pa su samo po tome, po odnosu prema mojim parametrima moje kritike mogle biti objektivne. Tu recepta nema i nema dva jednaka, identična pristupa, pa nema stoga smisla uspoređivati kritiku moju ili ovu danas.

NB: *Ozbiljni profesor J. Mirošević bio je relativno dugo na čelu splitskog Festivala zabavne glazbe. Zašto? Tko je tu profitirao i na koji način?*

JM: Ovo bi trebalo na dugo elaborirati, a sigurno nemamo toliko prostora. Skratit ću na naznake. Da počnem od kraja?

Ne znam tko je profitirao (uopće ne razmišljam financijski, jer po tome, slobodno mogu reći da nisam). Situacija me nametnula nakon odlaska gospodina Vinka Lesića. Trebalo je dalje nastavljati i razvijati Festival, a ja sam od samog početka, od njegova nastajanja bio u doslovnom smislu riječi do srži u njemu i kao član žirija i u svim mogućim odborima, komisijama, umjetničkim savjetima, upravnoj strukturi i šta sve ne, pa je tako moje preuzimanje Festivala nakon uspješnog djelovanja mog prethodnika bilo logični slijed.

A sada da se vratim na početak pitanja. Otkud ja iz ozbiljnih voda odjednom plovim lakoglazbenim brodom? Prvo bih rekao da Splitski festival nije bio običan provincijski šlageraj koji vrijeđa dobar ukus. S druge strane nemojmo glazbu simplificirano dijeliti na ozbiljnu i laku. Priklonimo li se već ofucanoj frazi da postoji samo dobra i loša glazba, onda je moje angažiranje u Splitskom festivalu razumljiv nastavak dotadašnje aktivnosti. Molim Vas - a tko to nije u svojem vremenu živio s plesnom glazbom? Nema te epohe u kojoj su glazbenici pokazivali averziju prema takvom tipu glazbe koja u danom vremenu egzistira. Glupost. To nipodaštavanje popularne glazbe je u našem vremenu, posebno u jednom dijelu mog življenja, bilo nekakvo pravilo. To je tek donekle razumljivo jer se svatko u te vode uvlačio. Vjerojatno je u

moru šunda glavni razlog otpora takozvanih "ozbiljnaka", ali treba shvatiti da ono što je loše vrlo brzo i otpada, a ono vrijedno ipak ostaje. Taj sam otpor na svojim leđima i te kako osjećao. Možda ću najbolje oslikati stanje oko mene iz riječi jednog splitskog skladatelja s područja tzv. seriozne glazbe koji me je ne jednom pitao: "Ma, zašto se Miroševiću time bavite. Samo gubite vrijeme!" A to nije samo on pitao. Mislim da me "ozbiljnaci" zbog toga nikada nisu dovoljno ozbiljno shvaćali pa su s određenom dozom omalovažavanja mislili o meni, a s druge strane su lakoglazbenici mislili: što se ovaj ozbiljnjak miješa među nas! A ja sam se cijelo vrijeme bavio samo glazbom. Konačno, ja sam još u mladosti neprekidno živio na dva kolosjeka: s jedne strane po naklonosti sam, recimo, pripadao serioznoj glazbi, a s druge - neprekidno sam, bio u nekoj plesnoj grupi i to prvo kao harmonikaš, a kasnije kao klavirista. Sjećam se svoje prve plesne "gaže". Bilo je to daleke 1947. godine, dakle kao trinaestogodišnjak, sviram negdje u Žrnovnici veliki ples nekog sportskog društva. Otac s trubom, Tonči Papić za bubnjevima, neki violinista i ja s harmonikom. Bez ozvučenja, sve na snagu! Ja mali, harmonika velika, "Hohnerica" od 120 basova! Možete si zamisliti; vidile su mi se samo oči, čupica i ogromna harmonika! Od tog vremena pa do 1952. godine, kada sam upisao Akademiju, svirao sam po plesnjacima, pa u krajnjem slučaju moje prisustvo u Festivalu je opet nastavak dijela mog životnog puta.

NB: *Ipak, je li bilo krivih koraka, glede prijašnjih pitanja, zbog kojih žalite?*

JM: Mislim da mi je najveća greška vraćanje splitskom Festivalu zabavne glazbe u dva navrata. U pravilu kada s nečim prekidam, onda to činim drastično i definitivno. U ovom slučaju nisam postupio tako, čak dva puta, što je još veći grijeh. Prvi prekid je bio tamo negdje sredinom osamdesetih godina kada sam prezasićen i umoran napustio festivalski brod. No, nažalost ne zadugo. Popustio sam pred nagovorima i vratio se. Krampao sam i gurao dalje, a svjestan sam bio da Festival iz evidentne krize ne mogu izvući bez korjenitih intervencija koje zadiru u njegovu fizionomiju, dakle upravo u segmentu koji mu je davao prepoznatljivost. No, čvrsto fiksirani okviri zatvorili su krug njegova razvitka, postali su opterećenje koje mu se poput bumeranga vraća. Počeo je naredni Festival sve više sličiti ranijem kao jaje jajetu i tako je naprosto izostala kreativna draž novoga. Za velike zahvate nisam više imao niti volje niti snage, a niti razumijevanja sredine, pa svjestan svoje nemoći ponovno odustajem negdje pred domovinski rat. Pad Festivala se nastavljao i u datom trenutku negdje, mislim, 1994. godine opet sam se dao nagovoriti i pokušao nekakvim rezovima revitalizirati umornu festivalsku damu. No, to više nije bila produktivna situacija, previše se toga stihijskog nakupilo i u samo nekoliko dana digoh ruke, te se definitivno op-

rostih od svih pokušaja na tom području. Sve mi to skupa odista nije trebalo. Teška greška.

NB: *Josip Mirošević kao skladatelj?*

JM: Koliko god sam bio isturen zahvaljujući mnogostranoj aktivnosti, toliko sam - čuda li - introvertiran tip. Stoga se i moj skladateljski rad događao intimno u meni i za mene. Ali isto tako moram priznati da se po svom interesnom fokusu jedno vrijeme nisam snalazio u događanjima u glazbi, nisam nalazio smisla za svoj rad. To je vrijeme previranja u glazbi; bi-jenalski dani koji su nas zatrpavali novim spoznajama koje nisu bile i moje i koje sam otklanjao od sebe. Tek kada smo se počeli vraćati glazbi i nekim meni bližim vrijednostima, počinjem opet intenzivnije pisati i ploviti po intimi svog glazbenog izričaja.

Zašto pišem? Teško je to reći. To je naprosto potreba da se nešto na neki način kaže. Može čovjek možda od toga bježati jer su sumnje uvijek prisutne, mnogo se toga stavlja pod znak pitanja, ali čovjek naprosto iz te kože ne može van. Pišem i volim kada netko posegne za nekom skladbom; onda znam da još netko titra na mojoj valnoj dužini. Ali, eto, nisam nametljiv i ne trčim od izvodača do izvodača, ne nudim svoje skladbe. Konačno, ako je to vrijedno možda će se i registrirati i češće izvoditi, a zadovoljstvo da si nešto napisao i da si zbog toga sretan, nenadoknativa je radost.

NB: *Je li glazba nužno potrebna? Vjerujete li da glazba kao takva, čini ljude boljima?*

JM: Je li je glazba nužno potrebna - to uopće nije upitno. Svatko živi s glazbom, svojom glazbom već prema naklonostima i ona je na svakom koraku prisutna, a da li čini čovjeka boljim, e, to je već pitanje za sebe. Ona sadržajno ispunjava život, emotivno obogaćuje, podstiče doživljajnu sferu i sigurno oplemenjuje duševni život čovjeka. To još uvijek ne znači da nas čini boljima. Čovjek je onakav kakav jeste, niti je bolji niti je gori s glazbom i u glazbi. Kada bi nas sama glazba činila boljima, onda bismo mogli pomisliti da su glazbenici sami po sebi najbolji ljudi. Vi i sami živite u tom okruženju pa sigurno i te kako dobro znadete da to nije tako. Takva simplifikacija karakternog i suštinskog oblikovanja čovjeka po meni je stupidno podizanje glazbe na pijedestal najvrijednije osobine ljudske vrste. Bolje je spustiti se na zemlju i prihvatiti glazbu kao neumitnost koja prati ljudski vijek i koja mu u određenom repericitetu daje neke dimenzije koje čovjeka čini čovjekom.

NB: *Drži li Vas ovovremena društvena oligarhija ozbiljnim partnerom u kreiranju svekolikog kulturnog ustrojstva suvremenog čovjeka našeg podneblja? Je li ona mogućnosti koje nudi ozračje mediteranske kulture percipira ozbiljno?*

JM: Sve ide u svoje vrijeme. Nekad sam odista bio više-manje zanimljivim partnerom u kreiranju određenog segmenta kulturnog ustrojstva čovjeka našeg podneblja, a danas apsolutno prihvaćam dolazak novih, mladih ljudi. Smjena generacije je sasvim razumljiva pojava i s radošću prihvaćam svaki vrijedan i uspješan potez onih koji dolaze, jer odista ne pripadam onoj skupini koji zjurado kažu - poslije mene potop! Danas sam potpuno okrenut Umjetničkoj akademiji i drugim segmentima kulturnog događanja; uglavnom sam promatrač sa strane.

Da li sredina u kojoj živim ozbiljno shvaća mogućnosti koje nudi ozračje mediteranske kulture? Pa, mislim da ova sredina nije gluha na takvu orijentaciju. Sigurno, ne dovoljno koliko bismo mi htjeli, ali odmah napominjem da nema područja u kojem su akteri zadovoljni brigom sredine. Tu valja biti realan, nema smisla neprekidno plakati i tužiti se na nedostatak razumijevanja. Bremenito je ovo vrijeme i sigurno je nemoguće optimalno udovoljiti svima i podjednako. Koraci koji vuku naprijed su često mali i neprimjetni, ali najčešće ovise i o našoj upornosti, angažiranosti, probojnosti i uvjerljivosti. Stoga svaki pomak valja podržati jer to je skoro uvijek otvaranje prema boljem sutra. Najgore je miriti se sa stanjem, prepuštati sve slučaju sretnog trenutka i s indignacijom se prepustiti nekoj neumitnosti sudbine.

NB: *Koja je to pošast zbrisala koncertnu glazbenu djelatnost u gradu Splitu? Redoviti koncerti ponedjeljkom su već davna prošlost.*

JM: Stvaranjem nove, samostalne Hrvatske, promjena sistema, društvena previranja i konačno novi društveni i financijski odnosi, stresovi zemlje u tranziciji, rat koji nam je nametnut - morali su ostaviti traga na svim područjima, pa i na glazbenu djelatnost u Splitu. Dogodilo se tako da su brojne teškoće, egzistencijalne životne teškoće, stavile nadgradnju u drugi plan, dogodilo se isto tako da se jedina koncertna agencija postepeno i potpuno ugasila, a nitko drugi nije uskočio u taj prazan prostor. Grad je opterećen gospodarskom krizom, teškoćama cijele Dalmacije pa se kulturno-glazbeni život prepušta slučaju, stihiji ili volji pojedinaca. A kako na tom našem području ne možemo govoriti o profitima, onda je jasno da su svi postepeno odustajali i čekali neka bolja vremena. Ostaje sve tako na Kazalištu (koje nema niti dovoljno snage, niti sredstava da pokrije jedno tako veliko područje), na glazbenoj školi (kojoj to nije zadaća), na Glazbenoj mladeži (koja isto tako ima posve drugu zadaću). Na tome se, jasno, ne može ozbiljno graditi koncertni život ovakvog velikog centra, i gospodarskog i kulturnog i sveučilišnog, pa je zastoj daleko ozbiljniji nego li se to nekome sa strane čini. Predugo to traje i mislim da će se tome ipak morati konačno ozbiljnije, sustavnije pristupiti. A kako sam po naravi optimist, vjerujem da će ovaj grad i regija konačno naći dovoljno snage da to riješi. Mogao bih o tome još

mного razmišljati, ali ovo sigurno nije prostor koji bi apsorbirao tako opsežne elaboracije.

NB: *Jeste li mogli glede Vaše glazbene djelatnosti dati više?*

Jeste li ponekad "veslali široko"?

Jeste li našli pravi odnos između racionalnog i emotivnog, između poslanja i ambicija, taštine i realnosti?

JM: Koliko god sam dao, sigurno sam mogao i trebao dati više, ali su me moje mogućnosti očito dovodile do stupnja koji sam dosegao. U žrvnju posla teško sam mogao određivati je li "veslam preširoko", ali retrospektivno sigurno zaključujem kako sam ne jednom i pretjeravao. No, to čovjek mnogo, mnogo kasnije ustanovljava.

Pa i to moje neprekidno prebacivanje s posla na posao tražilo je permanentnu koncentraciju, a to baš i nije uvijek moguće optimalno postići. Jasno to se u radu mora osjećati pa su oscilacije, plime i oseke uspješnijih i manje uspješnih zahvata, normalan životni pratilac. Zbog toga sam povremeno bio u pravoj bujici događanja, ali mislim da sam se najčešće na vrijeme znao zaustavljati. Bar se meni tako čini.

A to, da li sam nalazio pravi odnos između racionalnog i emotivnog, između poslanja i ambicija, taštine i realnosti, prateće su pojave svakog pa i mog života. Iskreno govoreći moj je posao uvijek više naginjao ka emotivnom pa mislim da sam najčešće tako i reagirao, posebno u mladosti. Kasnije već nailaze kočnice, racio sve češće kontrolira emocije i sve se svodi na traženje ravnoteže što je doduše veoma teško, ali kako mi je ugrađena (bar tako mislim) jaka samokontrola nastojao sam da, bar prema vani, ostanem maksimalno staložen. Što je u tim trenucima bilo u meni - e, to je već druga priča.

Poslanje i ambicija, taština i realnost - pa to se isprepliće. Čovjek bez ambicije očito je u mnogome promašio, postaje bezlična masa koja niti njega osobno niti okolinu ne intrigira. Stoga su ambicije i neprekidna želja da idem dalje izuzetno važne bile u mom životu. Što se tiče odnosa između taštine i realnosti, možda najbolji odgovor nalazim u svojoj introvertiranosti pa sam, pored svekolike angažiranosti, isturenih položaja i zaduženja, najčešće ostajao čovjek u sjeni koji je nastojao biti izložen u javnosti koliko je to neophodno bilo potrebno i moguće. Moja je uloga više bila nekako radna, samozatajna pa je na kraju uvijek bilo lako kada sam se maknuo s neke funkcije, ili točnije posla. Mnoge su moje ideje ostvarene kasnije kao doseg onih koji su došli. Zbog toga se ne ljutim i mislim da je takav prostor potreban onima koje ostavljam i uvijek sam s radošću dočekao uspjeh bilo kojeg projekta u kojem sam

bar idejno bio začetnik i tako na neki način prisutan. To je dio životne kolotečine, svakodnevice i zbog toga mislim da u biti nisam niti opterećen nekom bolesnom taštinom, već tek u tolikoj mjeri koliko bi to normalno trebalo.

NB: *Koji su Vaši najveći glazbeni uspjesi?*

JM: Teško je meni o tome govoriti. Svaki pa i najmanji uspjeh čini mi se nemjerljivo velik. Kad se osvrnem, čini mi se da sam ostavio nekakav trag, to me ispunjava zadovoljstvom, ali neke ocjene o tome treba prepuštiti onima koji su sigurno objektivniji, jer nisu emotivno vezani za svaki potez kojemu sam se uvijek sav posvećivao.

NB: *Koje su dobre, a koje loše strane Vašeg stalnog boravka u Splitu?*

JM: Split je izazovan i nepredvidiv uz ono već tradicionalno neponovljiv, i magnetski privlačan. Sve je u njegovu ozračju neočekivano i nejasno. Ta vezanost za grad, podneblje, mentalitet, to vječno bježanje i vraćanje, snaga kojom ovaj grad vezuje; to je mnogima neshvatljivo, ali ljudima ovoga grada je kristalno jasno. Pa, zar je onda čudno što se teško diže sidro i što se čovjek tako jako vezuje za ovo okružje?

U mom slučaju je to možda donekle naglašeno iz jednostavnog razloga što sam permanentno bio pred nekim izazovom. Ušao sam u tu kolotečinu mlad i ambiciozan, u vremenu kada misliš da je cijeli svijet tvoj i kada iz svog rakursa želiš udahnuti neki svoj život, pokrenuti okolinu, razdrmati ustaljenost. Upao sam u kolotečinu prvih koraka u stvaranju kakvog-takvog koncertnog života (u nekadašnjoj Kulturno prosvjetnoj zajednici), u oživljavanju zamrlog glazbenog amaterizma, pa uplitanje u kompleks glazbenog događanja kroz kritičarski posao, u traženju mjesta pod suncem za funkcionalnu muzičku pedagogiju na ovim našim prostorima, u stvaranju uvjeta za promicanje visoko-školskog educiranja glazbenika, u iniciranju i razvijanju Muzičke omladine, u savjetovanju prilično heterogenog kadra glazbene kulture u osnovnom školstvu. Dugo sam bio uključen u Splitsko ljeto, a uz sve to do grla sam bio u stvaranju i razvijanju Festivala Split, inagurirao dalmatinske šansone, itd., itd. Pa nije li to dovoljan izazov da se čovjek ne pokreće lako iz ovog grada?

A loše strane? Pa, možda je tu opasnost od zatvaranja u uske okvire sredine. Ne znam koliko sam se toga uspio osloboditi i othrvati samozadovoljstvu, ali da sam se toga svim silama nastojao osloboditi Bog mi je svjedok, jer sam se uvijek nastojao napajati energijom stalno upijajući nova saznanja, borio se protiv uskogrudnosti samozadovoljstva. Inače volim razbijati okvire i lagodnost utabanih staza, a koliko sam u tome uspijevao - na drugima je to da ocijene. Moram na kraju priznati da su

mi neprekidno Splićani prigovarali kako protežiram druge, a njih zapostavljam, a ovi drugi su mi neprekidno predbacivali da isključivo zagovararam Splićane. Gdje je istina?

NB: *Kada bi danas krenuli ispočetka, ali sa stečenim iskustvom, bi li bilo sve isto, ponešto drugačije ili sasvim drugačije?*

JM: Pa, ja sam sretan čovjek upravo zbog ovoga što jesam. Toliko me to ispunjava da bi sigurno opet hodao istom životnom stazom s ponekom korekcijom u kursu. Možda bih bio agresivniji, manje gospodin s bezbroj obzira, nametljiviji u skladateljskom poslu i uporniji u zahtjevima.

NB: *Jeste li umorni? Ako jeste od čega?*

JM: Umoran sam od administracije i ukalupljenosti koju svaki institucionalizam postavlja, ali od posla kojeg volim, mislim da nema niti zasićenja niti umora.

NB: *Imate li planova? Je su li oni rezultat taštine, mudrosti, iskustva ...?*

JM: Bilo bi strašno živjeti bez planova. Jasno je da ih imam i to, kao i do sada, na mnogim područjima. Rezultat su životnog stava, potrebe, unutarne potrebe, radne energije, pražnjenja i akumuliranja, iskustva i, jasno, normalne ljudske taštine. No čovjek smije, a Bog određuje!

NB: *Što Vas najviše raduje?*

JM: Obitelj, u prvom redu supruga koja je uvijek pravi oslonac, pa djeca, unučad, podrška, suosjećanje, naklonost, iskrenost.

NB: *A što Vas iritira?*

JM: Glupost, ljudska glupost, neutemeljene, bolesne ambicije, nepoštenje, neiskrenost, nedosljednost, površnost, diletantizam. Tu već gubim kontrolu.

NB: *Svoju ste djecu držali podalje od glazbe (u profesionalnom smislu). Je li to slučaj, posljedica Vašeg životnog iskustva, ili pak rezultat objektivnih okolnosti?*

JM: Istina je, svoju sam djecu donekle držao izvan glazbe u profesionalnom smislu. Dio je to mojeg životnog stava da se glazba kao profesija ne može nametnuti. To je poriv koji čovjek nosi ili ne nosi u sebi. Uvijek mi je bilo teško gledati djecu koja su udovoljavala ambicijama roditelja pa im je nerijetko učenje glazbe bila frustracija koja je u njima stvarala otpor i određeni animozitet prema njoj. Često su njihova poimanja glazbe dijametralno suprotna onima što su u prvom kontaktu dobili "učeći" glazbu. Isuviše kasno djeca dođu u pravi kontakt s glazbom; sjetimo se: drži ruku ovako, pazi kako držiš tijelo, prva doba, druga doba, haj-

d'mo sad, digni lakat, spusti ruke, pazi ovo, pazi ono, a glazba? E, nje nema pa nema. Jedan drastičan slučaj: poslije neke interne produkcije u glazbenoj školi učenik zamoli nastavnicu da mu zada Schumannovog "Radosnog seljaka"; "baš bi to volio raditi". Zamislite njezino iznenađenje jer je tu istu skladbu taj učenik nedavno radio i "naučio"; on je zapravo nikada nije niti čuo niti doživio. Koliko li je dodatnih opterećenja bilo kada se dijete nije niti prisjetilo koliko je znoja poteklo uz iste te note! ... Svjestan svega toga ostavio sam svoju djecu da žive u okruženju s glazbom jer su je u kući, hvala Bogu, imali i te kako dovoljno pa sam mislio da će njihove eventualne unutarne potrebe doći i nametnuti se. To se nije dogodilo i bez obzira na sve moje želje nisam si prebacivao jer znam da im nisam zagorčao život nečim što nisu sami osjećali kao neophodno. Da li sam pogriješio ne znam, ali sam ipak sretan što im glazbe u životu nije manjkalo i dobili su bar onoliko koliko su sami osjetili kao vlastitu duhovnu potrebu. Doduše, kćerka mi to danas predbacuje, ali to breme kao i svaku roditeljsku brigu valja nositi nažalost bez moguće korekcije!

NB: *Dopustite mi malo slobode za jedno neglazbeno pitanje, a radi dinamike samog intervjua (treba mi jedan forte pri kraju!) Jeste li bili članom komunističke partije?*

JM: Happening ... NIKADA! Mene nije zanimala, a oni su mislili da sam sigurno njihov član kad već obnašam sve te funkcije (kulturalne doduše, ali ipak funkcije) ili im nisam zamisliv u njihovom okruženju. Tko će znati, iako ... (i sada bi se mogle nizati dobro znane, otrcane fraze u smislu - nije sve crno-bijelo itd., itd.)

NB: *Happy ending.*

Bilo mi je ugodno s Vama razgovarati. Mnogo zdravlja i sreće i poslije 65. rodendana.

Želite li nešto pridodati?

JM: Da, štovani doktore! Nisam se odavno toliko raspričao. Nadam se da nisam bio nametljiv i da nisam isuviše docirao. Ali, isto tako znadem da sam bio iskren i otvoren i da sam stvari iznosio onako kako ih osjećam sa svim osobnim opservacijama koje su, nadam se, razjasnile neke moje postupke. Ako sam u nečemu pretjerao možda je i razumljivo, jer je i to dio kolotečine u kojoj živim, pa će mi svaka primjedba dobro doći da korigiram sve ono što bi se korigirati još moglo.